

RAQAMLI IQTISODIYOTDA BIZNESNI BOSHQARISH

Begenova Dilaram

Qoraqalpog'iston Respublikasi Agro IT texnikumi maxsus fan o'qituvchisi

Annotatsiya. *Raqamli platformalar bozori uning ishtirokchilarining iqtisodiy modellarini tubdan o'zgartirib yuborishi mumkin. Maqolada ko'rib chiqilgan raqamli platformalarga misollarshuni ko'rsatadiki, har bir platforma o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, tovarva xizmatlarni ishlab chiqaruvchilar funksiyalarining ma'lum bir qismlarini o'z zimmasiga oladi.*

Kalit so'zlar: *Raqamli platforma, sanoat interneti, SaaS servis as a servis, raqamli transformatsiya, bulutli hisoblash.*

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 5 oktabrdagi «Raqamli O'zbekiston - 2030» strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi PF-6079 sonli farmonida mamlakat miqyosida hudud va tarmoqlarni transformatsiya qilish, raqamli iqtisodiyotni faol rivojlantirish barcha tarmoqlar va sohalarda, eng avvalodavlat boshqaruvi, ta'lim, sog'liqni saqlash va qishloq xo'jaligida zamonaviy axborot kommunikatsion texnologiyalarini keng joriy etish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirish ko'zda tutilgan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 28 apreldagi "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4699-son qarorida 2023-yilga kelib raqamli iqtisodiyotning mamlakat yalpi ichki mahsulotidagi ulushini ikki baravarga ko'paytirishni nazarda tutgan holda, shu jumladan ishlab chiqarishni boshqarishda axborot tizimlari kompleksini joriy qilish, moliyaviy-xo'jalik faoliyatda hisobot yuritishda dasturiy mahsulotlardan keng foydalanish, shuningdek, texnologik jarayonlarni avtomatlashtirish orqali uni jadal shakllantirish masalalari qo'yildi [1-4].

Platformalar vositachilarsiz o'zaro aloqa qilish imkoniyatiga ega bo'lgan ishlab chiqaruvchilar va foydalanuvchilarni o'zaro birlashtiradi. Bugungi kunda dunyoda yuzlab raqamli platformalar faoliyat yuritmoqda. Raqamli formatda ishlayotgan kompaniyalar endilikda o'z raqamli ekotizimlarini yaratganlar. Raqamli platformali biznes modellarga barchamizga tanish Amazon, Google, Uber, Yandex, Airbnb, Amazon, Alibabalarni misol sifatida keltirishimiz mumkin. Bu platformalarning har biri o'ziga xos ixtisoslashuvga va xususiyatlarga ega. Ularning umumiy jihati shundaki, ular alohida-alohida funksiyalarni bajaradilar.

Amazon veb-xizmatlari (AWS) platformasi dasturiy ta'minotni ishlab chiqaruvchilarga turli sohalarda tijorat dasturlarini yaratish va joylashtirish uchun vositalar (mashinali o'qitish, bulutli hisoblash, mobil texnologiyalar, narsalar Interneti va boshqalar) larni taklif etadi.

Uber va **Yandex** taksi platformalari turli mamlakatlarda mavjud bo‘lib, yo‘lovchilar va taksi haydovchilari o‘rtasidagi o‘zaro aloqalarni qulay tarzda tashkil etadi.

Kickstarter platformasi innovatsion g‘oyalar mualliflariga kelajakdagimahsulot yoki xizmatlarni amalga oshirish uchun mablag‘ yig‘ish imkonini beradi. **Unwork** kabi platformalar frilanserlar va ish beruvchilar o‘rtasidagi munosabatlarning to‘liq loyihalarini tavsiflash, ularni amalga oshirishshartlari, shartnomalar, ish haqi va talab qilinadigan soliq imtiyozlarini to‘lash va ish beruvchilarga onlayn guruh loyihalarini boshqarish imkoniyatini berish ishlarini olib boradi.

Xulosa qilish mumkinki, Raqamli transformatsiya - bu bozor hajmining tubdan o‘shishiga va kompaniyalarning raqobatdoshligiga olib keladigan raqamli platformalardan foydalanishga asoslangan biznes modellarining o‘zgarishi bo‘lib, raqamli platformalar - tranzaksiyon xarajatlarni minimallashtirish maqsadida sanoat yetkazib beruvchilari va iste’molchilar o‘rtasidagi o‘zaro aloqalarni tashkil qilishning raqamli shakli (masalan, sheriklar, tovarlarni, xizmatlarni izlash, to‘lovlarni tashkil qilish, shartnomalar tuzish, shartnomalarning bajarilishini nazorat qilish, soha ishtirokchilarini baholash va boshqalar) hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 5 oktabrdagi «Raqamli O‘zbekiston - 2030» strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risidagi PF-6079 sonli farmoni.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.04.2020 yildagi “Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlarito‘g‘risida” PQ-4699-son qarori.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 02.03.2020 yildagi “2017- 2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasini “Ilm, ma’rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturi to‘g‘risida”gi PF-5953-son Farmoni. QHMMB, 03.03.2020 y., 06/20/5953/0246- son.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 18.05.2019 yildagi «Raqamli iqtisodiyot va «Elektron hukumat» tizimini infrastrukturasi yanada takomillashtirish chora tadbirlari to‘g‘risida»gi PQ № 4321 sonli qarori.
5. Рашидов, Д. (2023). Давлат-хусусий шерикликда таваккалчилик турлари. *Scienceweb academic papers collection*.
6. Xalilova, Z. M. Q. (2022). Semantic-framic structure of family concept. *Science and Education*, 3(11), 1349-1352.
7. qizi Barnoyeva, S. U. (2023). RUS VA O ‘ZBEK POLISEMANTIK FITONIMLARINI LINGVOKULTUROLOGIK YO ‘NALISHDA O ‘RGANISH. “*TRENDS OF MODERN SCIENCE AND PRACTICE*”, 1(3), 74-78.

8. Khoshimova, S. (2021). THE SUBSTANTIVE" LIFE" AMONG THE CULTURAL CONCEPTS OF THE WORKS OF EM REMARQUE. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(11), 272-276.

9. Khashimova, S. K. (2022). COMPARATIVE ANALYSIS OF POEMS BY MUSA JALIL AND ALAN LEWIS. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(4), 69-76.

10. Хошимова, Ш. К. (2022). СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СТИХОТВОРЕНИЙ М. ДЖАЛИЛЯ И АЛАНА ЛЬЮИСА. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(10), 988-1000.

11. Khoshimova, S. K. (2022). PARABLE NARRATION IN A. BARIKKO'S NOVEL" SILK". *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(10), 982-987.

